

Faktory vplývajúce na úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu na SOŠ PZ Košice

Anotácia: Objektívny nárast požiadaviek spoločnosti zvyšuje požiadavky na profesionalitu Policajného zboru. Zabezpečenie kvalitatívneho posunu výkonu služby je podmienené čo najkomplexnejšou pripravenosťou príslušníkov Policajného zboru. Kvalitné plnenie cieľov policajného vzdelávania v kognitívnej oblasti (vedomosti, poznatky), v psychomotorickej oblasti (zručnosti a návyky) a afektívnej oblasti (hodnoty, postoje) je podmienené viacerými faktormi. Zámerom je identifikovať a konkretizovať faktory vplývajúce na kvalitu a efektívnosť policajného vzdelávania, s následným možným využitím pri riadení edukačného procesu vo vzdelávacej sústave Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Kľúčové slová: policajná škola, kvalita školy, kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu, faktory kvality vzdelávania, efektívnosť výučby.

Hlavným cieľom výchovno-vzdelávacieho procesu na školách rezortu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky je zabezpečiť odbornú pripravenosť ako súčasť požadovaného profilu policajta. Odborná pripravenosť, vzdelanie a vycvičenosť vyjadrujú mieru zvládnutia požiadaviek služobnej činnosti prostredníctvom osvojených všeobecných a špecifických odborných znalostí, vytvorených a upevnených spôsobilostí a zručností.¹ Podľa Tureka „Problematika kvality vzdelávania, kvality školy, kvality vyučovacieho procesu, kvality učenia sa je pre väčšinu pedagogickej verejnosti na Slovensku relatívne neznáma, a nie je zahrnutá ani do zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní v znení neskorších predpisov (školského zákona).“² Vyučovací proces je najdôležitejší zo všetkých procesov na škole, a preto jeho kvalita je rozhodujúcim prvkom aj pre kvalitu školy. Průcha definuje „kvalitu (vzdelávacích procesov, vzdelávacích inštitúcií, vzdelávacej sústavy) ako žiaducu (optimálnu) úroveň fungovania alebo produkciu týchto procesov alebo situácií, ktoré môžu byť predpísané určitými požiadavkami (napr. vzdelávacie štandardy) a môžu byť taktiež objektívne merané a hodnotené.“³ Efektívnosť je vymedzovaná Sekničkom a Haládkom ako „vzťah medzi účinkami vzdelávania a vynakladanými prostriedkami a úsilím spojeným s ich dosiahnutím“ (učiteľa a študentov). Efektívnosť vzdelávania ako komplexný pojem, ktorý vyjadruje, za akých podmienok vedú určité vstupy vzdelávacích procesov k určitým výstupom. Vstupy predstavujú faktory dané charakteristikami subjektov a obsahu vzdelávania, podmienky tvoria charakteristiky procesov výučby a výstupy sú vzdelávacie výsledky a efekty vzdelávania.“⁴

Didaktický systém výchovno-vzdelávacieho procesu vo vyučovaní a výcviku tvoria tieto prvky: ciele výchovno-vzdelávacieho procesu, obsah, organizačné formy a metódy, prostriedky, ktoré sa v tomto dianí používajú, komunikácia, súčinnosť a kooperácia učiteľa a študenta vo výchovno-vzdelávacom procese a podmienky, za ktorých tento proces prebieha. Výchovno-vzdelávací proces vo vyučovaní a výcviku sa realizuje systémom všetkých prvkov didaktického systému. Sú vzájomne prepojené a podmienené. Existujú medzi nimi objektívne súvislosti, ktoré vplývajú na celkové výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu. Preto miera kvality, účinnosti a efektívnosti výchovno-vzdelávacieho procesu je vždy závislá tak od využitia možností každého prvku, ako aj od dosiahnutia čo najpriaznivejších vzťahov medzi nimi.⁵

¹ HAŠEK, J. Komunikácia v profesii policajta. In *FORUM scientiae et sapientae*, s. 8.

² TUREK, I. *Kvalita vzdelávania*, s. 9.

³ PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*, s. 360.

⁴ SEKNIČKA, J., HALÁDIK, J. *Pedagogika pre učiteľov SOŠ PZ*, s. 172.

⁵ SEKNIČKA, J., HALÁDIK, J. *Pedagogika pre učiteľov SOŠ PZ*, s. 147-148.

Objektívne existuje rozpor medzi požiadavkami policajného výkonu na úroveň absolventov policajných škôl a reálnymi možnosťami edukačného procesu tieto požiadavky naplniť. Poslaním škôl je pripraviť absolventov tak, aby získané teoretické vedomosti, praktické zručnosti, návyky a osobnostné predpoklady obstáli v konfrontácii s požiadavkami policajného výkonu. Je preto nevyhnutné definovať faktory ovplyvňujúce výchovno-vzdelávací proces na policajných školách.

Reálne možnosti výučby v policajných školách sú determinované pôsobením viacerých objektívnych a subjektívnych faktorov. Gric prezentuje tieto: obsah výučby v policajných školách a jeho optimalizácia; organizácia štúdia v policajných školách; trvanie štúdia v policajných školách; odborná kvalifikácia učiteľov policajných škôl a ich ďalšie vzdelávanie; stav a rozvoj didaktík policajných predmetov a odborovej didaktiky; používanie a kvalita učebných pomôcok a didaktickej techniky; vstupná úroveň, motivácia, študijná morálka študentov.⁶ Šturalová – Hejmal uvádzajú, že „jedným z významných faktorov ovplyvňujúcich kvalitu a efektivitu výučby v policajných školách je ľudský činiteľ v procese výučby. Ide najmä o učiteľov, ich kvalifikáciu, rozvoj a osobnostné predpoklady; ďalej študentov, ich výber a sústavné sledovanie ich výsledkov a v neposlednom rade manažment škôl, ktorý vytvára podmienky na optimálny priebeh vzdelávacieho procesu.“⁷ Za rozhodujúce činitele kvality školy podľa OECD aplikovateľné na policajné školy je možné považovať: učiteľa (podmienky práce, prípravné i ďalšie vzdelanie učiteľov); vyučovací proces (výstupné štandard, hodnotenie žiakov, metódy a formy výučby, učebné pomôcky a didaktická technika, počet vyučovacích hodín, rozsah samoštúdia, počet žiakov v triedach); organizáciu a riadenie školy (kvalita riadenia, výber učiteľov, finančné zdroje).⁸ Slovenskí i zahraniční autori vo svojich prácach po roku 2008 k významným činiteľom kvality školy zhodne zaraďujú úroveň učiteľov, prípravu a priebeh výučby, hodnotenie kvality práce školy.

Po zohľadnení špecifik stredných odborných škôl Policajného zboru a na základe rozboru teoretických východísk prezentovaných autorov a pôsobenia v rezortnom školstve prezentujeme okruhy, ktorých obsah významne ovplyvňuje úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu: *vzdelávacia zložka; výchovná zložka; efektívnosť výučby; spolupráca s výkonnými útvarmi PZ; rozvoj kompetencií pedagógov; hospitačná činnosť; edičná a publikačná činnosť; činnosť pedagogickej rady; spolupráca s partnerskými školami a vzdelávacími inštitúciami; kontrolná činnosť*. Uvedené okruhy boli rozpracované a špecifikované na konkrétne úlohy:

Vzdelávaciu zložku realizovať:

a) pre oblasť organizačnú

- *spracovaním harmonogramu štúdia na príslušný rok,*
- *dôsledným plánovaním rozvrhu hodín,*
- *intenzívnou komunikáciou a spoluprácou medzi predmetovými skupinami,*
- *inováciou a dodržiavaním časovo-tematických plánov jednotlivých druhov štúdia,*
- *analýzou priebehu a výsledkov jednotlivých druhov štúdia a prijímaním adekvátnych opatrení,*
- *prípravou a spracovaním správy o sebaevalvácii školy v súlade s nariadením MV SR č.153/2011 (nariadenie MV SR o odbornom vzdelávaní príslušníkov PZ),*
- *spracovaním interných aktov riadenia (o. i. o vedení pedagogickej dokumentácie, o vykonávaní hospitačnej činnosti, o komisionálnych skúškach a pod.),*

b) pre oblasť obsahovú

⁶ GRIC, L. *K problematice faktorů ovlivňujících výuku policistu v policejních školách*, s. 101 -119.

⁷ ŠTURALOVÁ, J., HEJMAL, J. *Některé faktory ovlivňující kvalitu a efektivitu výuky v policejních školách*, 120-129.

⁸ TUREK, I. *Inovace v didaktice*, s. 271.

- *kladením dôrazu na vzájomnú prepojenosť teoretických vedomostí, praktických zručností, návykov, osobnostných schopností a predpokladov poslucháčov v súlade s potrebami policajnej praxe,*
- *podielom praktických zamestnaní a integrovaných cvičení vo výučbe (viac ako 60 %),*
- *efektívnou organizáciou odbornej praxe a dôkladnou analýzou jej priebehu,*
- *utváraním právneho vedomia,*
- *rozvojom intelektuálnych spôsobilostí, fyzických schopností, psychickej odolnosti voči záťažovým situáciám,*
- *zvyšovaním úrovne spracovania služobných písomností,*
- *zvyšovaním pozornosti praktickej výučby taktiky služobných zákrokov a ovládaníu služobných zbraní,*
- *vedením poslucháčov k samostatnému, zodpovednému, rozvážnemu a rozhodnému konaniu,*
- *rozvojom komunikačných schopností a rozvíjanie schopností bezprostredného kontaktu policajta s občanmi,*
- *utváraním pozitívnych vzťahov so spoločnosťou,*

c) pre oblasť materiálno-technickú a priestorovú

- *vytvorenie a vybavenie špeciálnych učební,*
- *zabezpečenie vybavenia, techniky a softvéru používaného v policajnom výkone,*

d) pre oblasť personálnu

- *aktivizovaním internej i externej metodickej činnosti smerom k pedagógom,*
- *realizovaním kvalitného adaptačného vzdelávania u všetkých začínajúcich pedagogických zamestnancov (pokyn GR SRLZ MV SR č. 2/2010),*
- *zabezpečením kontinuálneho vzdelávania pedagogických pracovníkov v zmysle zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch v znení neskorších predpisov,*
- *prípravou podkladov na hodnotenie pedagogických zamestnancov vykonávajúcich prácu vo verejnom záujme v zmysle zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch v znení neskorších predpisov.*

Evalváciu policajného vzdelávania upravuje nariadenie MV SR č. 153/2011 o odbornom vzdelávaní príslušníkov PZ. Hupková a Fenyvesiová chápu evalváciu ako „proces systematického zhromažďovania a analýzy informácií podľa určitých kritérií za účelom ďalšieho rozhodovania, s týmito znakmi – systematickosť, t. j. explicitne vymedzená oblasť a jej štruktúra; metodická správnosť; pravidelnosť; riadenie podľa vopred stanovených kritérií; použiteľnosť pre rozhodovanie i ďalšie plánovanie a cieľmi – vonkajší (poskytovať verejnosti informácie o výkonnosti vzdelávacej sústavy a každej školy zvlášť) a vnútorný (poskytovať účastníkom vzdelávacieho systému podklady na vytvorenie spôsobilosti autoevalvácie vlastného konania tak, aby sa zvýšila kvalita školy).“⁹ Medzi základné zásady evalvácie patrí: vyhodnotenie úspešnosti programu; vyvodzovanie dôsledkov o jeho prípadnej neúspešnosti; určenie, či program má byť realizovaný ďalej, alebo má byť prerušený/ukončený; zmeny jeho štruktúry a obsahu; korekcia programu na uplatnenie v nových kontextoch. Evalvácii môžu podliehať i samotné školské vzdelávacie programy pre príslušný druh štúdia a vzdelávacie projekty ďalšieho vzdelávania policajtov. Evalváciu je potrebné vnímať ako posilňujúci proces rozvoja a ako stály prvok v procedúrach riadenia

⁹ HUPKOVÁ, M., FENYVESIOVÁ, L. Evalvácia v pedagogickej praxi učiteľa. In *Kapitoly zo súčasnej didaktiky*, s. 162 – 163.

kvality práce výchovno-vzdelávacej inštitúcie. Na rozdiel od hodnotenia vedie k pozitívnemu prístupu ku skutočnosti, ale zároveň aj k schopnosti prijímania kritiky.

Zásadnou podmienkou úspešného učenia je motivácia. Tú zabezpečí opakovaný úspech a naň rýchle nadväzujúce posilnenie. Učenie býva efektívnejšie, ak je motivované snahou byť úspešný. Nevhodnou motiváciou je strach z neúspechu. „Žiaci majú v čo najväčšej miere preberať zodpovednosť za svoje učenie, za oceňovanie výkonu a za sebazdokonaľovanie. Učiteľia učia nevedome svojím správaním, vystupovaním, ktoré slúži žiakom za vzor. Žiaci musia vedieť, aké znalosti a spôsobilosti sa od nich očakávajú a aký je najlepší postup (ukážka); musia vedieť, prečo je najlepšie postupovať práve daným spôsobom, a potrebujú získať znalosť kontextu (vysvetlenie). Je potrebné, aby si znalosti vyskúšali (činnosť), ich práca musí byť skontrolovaná a opravená. Pretože ľudská pamäť nie je dokonalá, potrebujú žiaci vybavovacie pomôcky, príležitosť zopakovať si predchádzajúce vedomosti a pýtať sa. Ich vedomosti musia byť zhodnotené.“¹⁰

Kvalitu vzdelávania významnou mierou podmieňuje úroveň jej praktickej zložky. Z tohto dôvodu je prioritou do vyučovacieho procesu zaradiť vybrané praktické formy. Z pohľadu plnenia cieľov v rovine kognitívnej a psychomotorickej za nejefektívnejšie sú považované integrované cvičenia.

Výchovnú zložku orientovať na:

- *dodržiavanie služobnej disciplíny, pravidiel služobnej zdvorilosti a ustrojenosti, etického kódexu príslušníka PZ,*
- *rešpektovanie školského a ubytovacieho poriadku,*
- *dosahovanie požadovaných študijných výsledkov,*
- *realizáciu prednášok Sekciou kontroly a inšpekčnej služby MV SR, Národnou jednotkou boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ, Národnou kriminálnou agentúrou P PZ,*
- *mimovyučovaciu činnosť vykonávať v nadväznosti na výstupné štandardy vedomostí, zručností a kvality osobnosti stanovené profilom absolventa, formou športových aktivít (o. i. Športový klub polície), humanitnej a záujmovej činnosti, kultúrno-spoločenských podujatí a výchovno-vzdelávacích akcií s dôrazom na prevenciu.*
- *oceňovanie najúspešnejšieho poslucháča študijného ročníka ,*
- *oficiálne ukončenie štúdia realizovať za prítomnosti rodinných príslušníkov.*

Za základné formy výchovy na policajných školách sú považované: vyučovanie a výcvik; organizované mimovyučovacie aktivity a režim školy. Dôležitú funkciu vo výchove študentov zohráva metóda hodnotenia (povzbudzovania a prinucovania). Jej prostredníctvom sa vyjadruje kladné alebo záporné hodnotenie výsledkov a úsilia študentov pri plnení ich povinností vo vyučovacích i mimovyučovacích aktivitách. Základnými prostriedkami sú uznanie slovom (napr. konali ste správne), povzbudivé gesto, pochvala a odmena. Základnými prostriedkami prinucovania sú vyjadrenie nespokojnosti, upozornenia, kategorické požiadavky, zákazy, zrušenie predchádzajúcich výhod, kritika, odsudzujúca verejná mienka a trest. Za podmienky výchovnej účinnosti sú považované: objektívnosť a spravodlivosť, systematickosť, znalosť verejnej mienky a jej využívanie pri povzbudzovaní, využívanie povzbudzovania nielen pri hodnotení výsledku, ale aj úsilia vynaloženého na jeho dosiahnutie.¹¹

¹⁰ PETTY, G. *Moderní vyučování*, s. 32, s. 46.

¹¹ SEKNIČKA, J., HALÁDIK, J. *Pedagogika pre učiteľov SOŠ PZ*, s. 82.

Efektívnosť výučby dosiahnuť:

- *priebežnou aktualizáciou obsahu školských vzdelávacích programov a časovo-tematických plánov pri zmenách právnych predpisov a interných aktov riadenia,*
- *racionálnym výberom organizačných foriem výučby, didaktických metód, didaktických prostriedkov (vyučovacie a výcvikové priestory, vyučovacie a výcvikové pomôcky, didaktická technika),*
- *uplatňovaním medzipredmetových vzťahov a vzájomnou spoluprácou medzi predmetovými skupinami,*
- *zacomponovaním inovatívnych prvkov vo všetkých etapách vyučovacej hodiny (motivačnej, expozičnej, fixačnej a diagnostickej),*
- *rešpektovaním didaktických zásad,*
- *aplikáciou inovatívnych metód hodnotenia,*
- *dodržiavaním psychohygienických pravidiel pri tvorbe rozvrhu hodín,*
- *rozširovaním knižničného fondu v knižnično-mediálnom centre,*
- *poskytovaním odborných konzultácií poslucháčom a realizovaním korektívneho vyučovania – doučovanie v prípade nedostatočného osvojenia učiva,*
- *sumarizovaním odporúčaní pre predmetové skupiny na základe analýzy výchovno-vzdelávacieho procesu za príslušné obdobie.*

Na otázku „Aké má učiteľ možnosti na zvyšovanie efektívnosti vyučovania?“ E. Komora odpovedá, že jednou zo základných podmienok je zodpovedná príprava na každú vyučovaciu hodinu. Nie však príprava formálna, ale skutočné zhodnotenie a zváženie reálnych podmienok, ktoré determinujú priebeh konkrétnej vyučovacej hodiny. U učiteľa sa predpokladá čo najdokonalejšie poznanie žiakovej osobnosti, na základe ktorého prispôbuje metódy a formy práce; pri svojej práci by mal využívať všetky dostupné prostriedky, ktoré môžu žiakom zatriktívniť vyučovací proces a ktoré uľahčujú jeho priebeh. Zároveň konštatuje veľmi málo priestoru na vlastnú aktivitu študentov. Tí sú v pozícii pasívnych prijímateľov hotových spracovaných poznatkov a nemusia vynaložiť takmer žiadnu námahu na ich získanie. Vo vyučovaní prevládajú monologické metódy, ktoré žiakov jednak neaktivujú k činnosti, no neposkytujú učiteľovi ani spätnú väzbu o tom, do akej miery žiaci učivo skutočne pochopili. Určité rezervy vo vzťahu k efektívnosti by sa mohli hľadať aj v oblasti ďalšieho vzdelávania učiteľov.¹²

„Ponímanie hodnotenia sa v posledných rokoch mení, uplatňujú sa jeho rôzne druhy a formy a rešpektujú sa pri ňom zásady tak, aby hodnotenie plnilo čo najviac funkcií“¹³ (o. i. gnozeologickú, didaktickú, kontrolnú, regulačnú a selektívnu, výchovnú a motivačnú). Cieľom hodnotenia nie je len zhodnotiť momentálny výkon, ale najmä naučiť poslucháčov hodnoteniu iných a sebahodnoteniu. Policajt, ktorý má plniť náročné úlohy, by si mal uvedomovať svoje klady a nedostatky, byť zdravo sebavedomý a vedieť, že pri sebe potrebuje ľudí, na ktorých sa môže spoľahnúť. Takýchto ľudí identifikuje na základe ich hodnotenia a poznávania, ktorému by sa mal naučiť už v škole. K základným kritériám hodnotenia radia Haládik – Seknička: rozsah vedomostí; spôsobilosť kreatívne používať osvojené vedomosti a aplikovať ich v rozmanitých situáciách; logiku myslenia; analyticko-syntetické schopnosti; fyzickú zdatnosť; rýchlosť, silu a obratnosť. V procese preverovania a hodnotenia výsledkov vzdelávania zvyrazňujú tieto zásady: objektívnosť, cieľavedomosť; systematickosť, náročnosť a individuálny prístup. Zároveň upozorňujú, že „systematický prístup učiteľa k priebežnej kontrole, využívanie výsledkov preverovania a hodnotenia vedie

¹² PETLÁK, E., KOMORA, J. *Vyučovanie v otázkach a odpovediach*, s. 76 -78.

¹³ VALIHOROVÁ, M. Hodnotenie a sebahodnotenie žiaka. In *Psychológia a pedagogika pomáhajú škole*, s. 99.

študentov k cieľavedomej a priebežnej príprave na každú vyučovaciu hodinu, posilňuje ich zodpovednosť za plnenie študijných úloh a podstatne zvyšuje efektívnosť celého systému výučby.¹⁴

V škole je prítomných viacero determinantov, ktoré ovplyvňujú celý priebeh činností riaditeľov škôl, učiteľov, žiakov, ako aj ostatných zamestnancov školy. Významným činiteľom, ktorý je intenzívne prežívaný a pociťovaný v prostredí školy, je jej klíma. Školskú klímu nemožno stotožňovať ani so školskou kultúrou alebo kultúrou školy.¹⁵ Determinantov, ktoré vplývajú na klímu školy, je mnoho. Za najvýznamnejšie sú považované: sociálne podmienky, vonkajšie podmienky (architektúra a fyzické prostredie) a vnútorné podmienky (organizačné znaky školy, filozofia školy). V súčasnosti je klíma školy chápaná ako významná premenná ovplyvňovania výchovno-vzdelávacích činností a výstupov školy. Dobrá klíma pomáha študentom rozvíjať osobnosť z hľadiska kognitívneho, emocionálneho a psychomotorického.

Spoluprácu s výkonnými útvarmi PZ uskutočňovať:

- *prenosom informácií o aktuálnom stave a vývoji bezpečnostnej situácie,*
- *účasťou na súčinnostných poradách riaditeľov KR PZ,*
- *prítomnosťou vybraných príslušníkov PZ – špecialistov, znalcov v daných vedných odboroch na vybraných témach,*
- *realizáciou praktických zamestnaní na útvaroch MV SR a PZ,*
- *komunikáciou s gestormi odbornej praxe v rámci jednotlivých OR PZ,*
- *dohľadom nad odbornou praxou,*
- *vykonávaním odborných stáží pedagogickými pracovníkmi podľa nariadenia MV SR č. 56/1994 o vykonávaní odbornej stáže pedagogickými pracovníkmi SOŠPZ a APZ na výkonných útvaroch PZ,*
- *poskytovaním obojstranných konzultácií,*
- *prezentáciou činnosti vybraných útvarov MV SR a P PZ,*
- *účasťou poslucháčov na mimoriadnych bezpečnostných opatreniach, procesných úkonoch a policajných akciách podľa potrieb a žiadostí výkonných útvarov v rámci príslušných KR PZ a špecializovaných útvarov MV SR a P PZ,*
- *účasťou pedagógov na inštruktážno-metodických zamestnaniach, seminároch, ktoré sú organizované útvarmi MV SR a P PZ.*

Významným predpokladom zosúladenia teórie s praxou je poznanie a priebežný transfer aktuálnych potrieb a požiadaviek policajného výkonu. Upriamujeme pozornosť na skutočnosť, že zabezpečenie kvalitatívneho posunu výkonu služby je podmienené čo najkomplexnejšou pripravenosťou príslušníkov PZ, ktorú je možné realizovať najmä úzkou kooperáciou školy s výkonnými zložkami PZ.

Kompetencie pedagógov rozvíjať:

- *v oblasti odborných vedomostí a zručností, pedagogicko-psychologických spôsobilostí (inštruktážno-metodické zamestnania, odborné stáže, odborné školenia, kurzy, konferencie, semináre, odborné aktivity realizované partnerskými školami a vzdelávacími inštitúciami, knižnično-mediálne centrum – samoštúdium),*
- *vyhodnocovaním a odmeňovaním najúspešnejších triednych učiteľov,*
- *budovaním kooperatívnych medziľudských vzťahov v škole.*

¹⁴ SEKNIČKA, J., HALÁDIK, J. *Pedagogika pre učiteľov SOŠ PZ*, s. 159 - 161.

¹⁵ HANULIAKOVÁ, J. Pozitívna klíma školy alebo ako pripútať žiakov ku škole. In *Kapitoly zo súčasnej edukácie*, s. 99-118.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uplatňuje mnoho črt učiteľovej osobnosti, ktoré kladne ovplyvňujú jeho priebeh a výsledky. Za najvýraznejšie sú Havranom považované: autorita pedagóga, morálka učiteľovej osobnosti, pedagogický optimizmus, pedagogický takt, spravodlivosť a objektívnosť, organizačné schopnosti učiteľa, schopnosť predvídania a prognózy.¹⁶ Je nesporné, že efektívnosť práce učiteľa je významne závislá od kvality pedagogických zručností. Kyriacou ich identifikuje takto: „ plánovanie a príprava, realizácia vyučovacej jednotky, riadenie vyučovacej jednotky, klíma triedy, disciplína, hodnotenie prospechu a reflexie vlastnej práce.“¹⁷ Reflektovanie a hodnotenie vlastnej práce tvorí prirodzenú súčasť pedagogickej práce. Učiteľ nemôže úspešne plniť požiadavky, ktoré sú kladené na vyučovanie, bez plánovania, organizovania, sledovania a hodnotenia činností, ktoré vykonáva. Úroveň pedagogickej práce učiteľa je podľa popredného českého didaktika Průcha podmienená: „ stupňom a mierou sociability učiteľa, typom vzdelania, obľubou v učiteľskom zbore, interakciou so žiakmi, odbornosťou, primeranosťou klasifikácie, organizačnými schopnosťami a mierou tvorivosti. Realizovanými výskumami sa nepotvrdili hypotézy o závislosti úrovne pedagogickej práce od veku, pohlavia, dĺžky pedagogickej praxe, zdravotného stavu a stupňa neurotickosti.“¹⁸ „Žiaci so zlými postojmi a motiváciou k práci; časté zmeny vzdelávacích projektov a organizácie školy; nedostatočné pracovné podmienky (stav a vybavenie budov a tried, financovanie prevádzky školy); časový tlak; konflikty s kolegami; pocit, že spoločnosť nedoceňuje prácu učiteľa sú považované za stresové faktory, ktoré najintenzívnejšie pôsobia na učiteľov.“¹⁹

Hospitačnú činnosť realizovať:

- *s cieľom získania spätnej väzby o úrovni vyučovacieho procesu a hodnotiť všetky činitele, ktoré ovplyvňujú jeho kvalitu,*
- *využitím dostupných foriem, druhov a metód hospitácií,*
- *prijímaním konkrétnych opatrení na odstránenie nedostatkov a realizovaním kontrolných hospitácií.*

Hupková upozorňuje, že hospitáciu možno využiť nielen na sledovanie vyučovacej hodiny z hľadiska plnenia jej stanovených cieľov či z hľadiska obsahu, metód, priebehu vyučovania a jeho výsledkov, ale jej predmetom môže byť aj skúmanie pedagogickej prípravy, tvorivosti, interakcie i skúmanie príčin neúspechu, zaostávania žiakov a pod.²⁰

Edičnú a publikačnú činnosť uskutočňovať:

- *tvorbou nových aktuálnych didaktických pomôcok hlavne na podporu kvality praktickej výučby a integrovaných cvičení,*
- *prezentáciou činnosti a dosiahnutými výsledkami školy.*

Činnosť pedagogickej rady plánovať:

- *na základe harmonogramu štúdia, školských vzdelávacích programov pre jednotlivé druhy štúdia.*

Spoluprácu s partnerskými školami a vzdelávacími inštitúciami uskutočňovať:

- *v záujme komparácie úrovne rezortného vzdelávania a aplikácie nových trendov vo výučbe,*
- *realizáciou pracovných stretnutí.*

¹⁶ HAVRAN, J. *Pedagogika*, s. 72 -74.

¹⁷ KYRIACOU, CH. *Kľúčové dovednosti učiteľa*, s. 21 – 22.

¹⁸ PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*, s. 193.

¹⁹ KYRIACOU, CH. *Kľúčové dovednosti učiteľa*, s. 154 -155.

²⁰ HUPKOVÁ, M. *Metódy sebareflexie*. In *Sebareflexia a kompetencie v práci učiteľa*, s. 84

Kontrolnú činnosť zamerať na:

- *prípravu, priebeh a výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu,*
- *činnosť predmetových skupín, oddelenia metodiky a služobných činností,*
- *prácu triednych učiteľov a vedúcich študijných skupín,*
- *realizáciu adaptačného vzdelávania začínajúcich pedagógov,*
- *vykazovanie plnenia miery vyučovacej povinnosti pedagogických zamestnancov v súlade s nariadením vlády SR č. 422/2009 Z. z. a pokynom GR SRLZ MV SR č. 1/2010 o rozsahu priamej vyučovacej činnosti pedagogických zamestnancov policajných SOŠ,*
- *správnosť vedenia pedagogickej dokumentácie,*
- *dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a interných aktov riadenia,*
- *rešpektovanie liečebného režimu poslucháčmi školy,*
- *dodržiavanie služobnej disciplíny, pravidiel služobnej zdvorilosti a zásad ustrojovacej disciplíny poslucháčov.*

Prezentované úlohy obsiahnuté v jednotlivých okruhoch sú vydané interným predpisom – ročným plánom činnosti SOŠ PZ Košice, sú súčasťou Školského vzdelávacieho programu pre základnú policajnú prípravu (SOŠ PZ Košice) a hodnotiacej správy sebaevalvácie školy.

Poslaním policajnej školy je príprava kvalifikovaných príslušníkov Policajného zboru tak, aby na základe získaných teoretických vedomostí, praktických zručností, návykov a osobnostných predpokladov vykonávali poslanie policajta v súlade s ústavou, zákonmi, všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Profesionálnym a zodpovedným spôsobom chránili práva občanov, ich bezpečnosť a verejný poriadok. Ako policajt/ policajka boli vzorom v správaní i konaní.

Poznámka: Názov vedeckovýskumnej úlohy: „Faktory úspechu policajnej organizácie“, riešiteľské pracovisko: Katedra informatiky a manažmentu APZ v Bratislave č. 85/2012.

Literatúra

- DANEK, J. a kol. *Základy pedagogiky pre učiteľov SOŠ PZ*. Bratislava : APZ v Bratislave, 1996. 103 s. ISBN 80-88751-73-X.
- FULKOVÁ, E. *Všeobecná didaktika*. Bratislava : INFOPRESS, 2008. 168 s. ISBN 978-80-85402-90-2.
- GRIC, L. K problematice faktoru ovlivňujících výuku policistu v policejních školách. In *Vzdělávání policistů a zaměstnanců policie v kontextu 35. výročí založení policejní školy MV v Brně* : mezinárodní vědecká konference. Brno : VPŠ MV v Brně, 2010. s. 101 – 119.
- HANULIAKOVÁ, J. Pozitívna klíma školy alebo ako pripútať žiakov ku škole. In *Kapitoly zo súčasnej edukácie*. Bratislava : Iris, 2011. s. 99-118. ISBN 978-80-89256-62-4.
- HAŠEK, J. Komunikácia v profesii policajta. In *FORUM scientiae et sapientiae*. Bratislava : Veda vydavateľstvo SAV. Ročník XIV, číslo 3, 2007. 54 s. 8-9s. ISSN-1335-566X.
- HAVRAN, J. *Pedagogika*. Prešov : PF UPJŠ, 1995. 100 s. ISBN 80-88697-17-4.
- HUPKOVÁ, M., FENYVESIOVÁ, L. Evalvácia v pedagogickej praxi učiteľa. In *Kapitoly zo súčasnej didaktiky*. Bratislava : Iris, 2005. s. 161 – 176. ISBN 80-89018-89-0
- HUPKOVÁ, M., PETLÁK, E. *Sebareflexia a kompetencie v práci učiteľa*. Bratislava : Iris, 2004. 135 s. ISBN 80-89018-77-7.
- KOSÍKOVÁ, V. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha : Grada Publishing a.s., 2011. 265 s. ISBN 978-80-247-2433-1.

KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha : Portál, 2012. 164 s. ISBN 978-80-262-0052-9.

PAJPACHOVÁ, M. Princípy systému manažérstva kvality v procese vzdelávania príslušníkov Policajného zboru. In *Celostná príprava manažérov zameraná na ich kvalitu – nutný predpoklad efektívneho riadenia organizácie vedomostnej spoločnosti : zborník z vedeckej konferencie*. Bratislava : Akadémia PZ, 2012. s. 21–28. ISBN 978-80-8054-530-7

PETLÁK, E. a kol. *Kapitoly zo súčasnej didaktiky*. Bratislava : Iris, 2005. 189 s. ISBN 80 - 89018-89-0.

PETLÁK, E., KOMORA, J. *Vyučovanie v otázkach a odpovediach*. Bratislava : Iris, 2003. 165 s. ISBN 80-89018-48-3.

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha : Portál, 2013. 562 s. ISBN 978-80-262-0367-4.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 2013. 483 s. ISBN 978-80-262-04.

SEKNIČKA, J. – HALÁDIK, J. *Pedagogika pre učiteľov SOŠ PZ*. Bratislava : APZ v Bratislave, 2007. 229 s. ISBN 978-80-8054-409-6.

ŠTURALOVÁ, J., HEJMAL, J. Některé faktory ovlivňující kvalitu a efektivitu výuky v policejních školách. In *Vzdělávání policistu a zaměstnancu policie v kontextu 35. výročí založení policejní školy MV v Brně : mezinárodní vědecká konference*. Brno : VPŠ MV v Brně, 2010. s. 120 -129.

TUREK, I. *Inovácie v didaktike*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2004. 360 s. ISBN 80-8052-188-3.

TUREK, I. *Kvalita vzdelávania*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 231 s. ISBN 978-80-8078-243-6.

VALIHOROVÁ, M. Hodnotenie a sebahodnotenie žiaka. In *Psychológia a pedagogika pomáhajú škole*. Bratislava : Iris, 2005. s. 87 - 99. ISBN 80-89018-85-8

VARGOVÁ, L. Faktory podmieňajúce efektívnosť výchovno-vzdelávacieho procesu na SOŠ PZ Košice. In „*Prax školy – škola praxi*“ : zborník z pracovného seminára. Košice : SOŠ PZ Košice, 2007. s. 105 – 108. ISBN 978-80-969834-7-6.

ŽÁČKOVÁ, M. *Právne vedomie riadiaceho zamestnanca v rezorte školstva*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2007. 256 s. ISBN 80-8052-243-X.

Rozkaz R SOŠ PZ Košice č. 12/2013 ročný plán činnosti SOŠ PZ Košice na rok 2013.

Sebaevalvácia SOŠ PZ Košice za rok 2012 SOŠK-ŠO-68/2013.

Školský vzdelávací program pre základnú policajnú prípravu SOŠK-88/2010 v znení doplnku č. 1 SOŠK-ŠO-254/2011 a doplnku č. 2 SOŠK-ŠO-151/2012.

Key words: police school, quality of school, quality of educational and training process, factors of the educational quality, efficiency of education

Summary

The provision of the qualitative shift of the service performance is conditioned by the most comprehensive readiness of the Police Force. The quality focus performance of police education in cognitive (knowledge), psychomotor (skills and habits) and affective field (values and attitudes) is conditioned by several factors. The quality of educational and training process is conditioned by factors in the following levels: Educational component; Training component; Efficiency of teaching; Cooperation with the Police Force; Development of teachers' competences; Classroom visits; Publishing activity; Activity of Teacher Council; Cooperation with partner schools and educational institutions; Inspection activities. The specific tasks are presented at different levels with possible use in the management of the

educational process in the educational system of the Ministry of Interior of the Slovak Republic.

The mission of the police school is to prepare qualified members of the Police Force, who would use their theoretical knowledge, practical skills, habits and personal abilities which they got at the police school to work according to the Constitution, laws, general legal regulations of the Slovak Republic and international agreements by which the Slovak Republic is bound; to protect the rights of citizens, their security and public order by professional, honest and responsible manner.

mjr. PaedDr. Lucia Vargová
SOŠ PZ Košice
doktorandka Akadémie PZ
e-mail: lucia.vargova1@minv.sk

Recenzent: doc. JUDr. Ľuboš Wäldl, PhD.